

به نام خدا

وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

(ایرانداک)

خلاصه گزارش برای پژوهشگران

اصطلاحنامه آیین دادرسی مدنی ایران

(براساس قانون آیین دادرسی مدنی دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۹)

۱۳۹۶

صفر بیگزاده

معرفی پژوهش

انجام این طرح پژوهشی از آن رو انجام می‌شود که در حوزه حقوق ایران و به ویژه حقوق خصوصی و آیین دادرسی مدنی هنوز هیچ اصطلاحنامه‌ای تدوین یا منتشر نشده است و به نظر می‌رسد اقدام به این امر از دو نظر با مشکل مواجه است: (۱) دست اندرکاران تدوین اصطلاحنامه‌ها معمولاً اشرافی به ماهیات و مفاهیم در رشته حقوق ندارند و در بخش آیین دادرسی مدنی که خاصیتاً با دادگاه‌ها و نحوه رسیدگی مربوط است رسیدن به مفهوم واژه‌ها و اصطلاحات مستلزم حضور در دادگاه‌ها به عنوان وکیل دادگستری، قاضی یا اصحاب دادگاه است که در بسیاری از عالمان اصطلاحنامه‌سازی این امر محقق نیست. (۲) حقوقدانانی که در دادگاه‌ها ورود و خروج دارند به علت‌های مختلف علاقه‌ای به مطالعات میان‌رشته‌ای به ویژه از نوع اصطلاحنامه‌سازی ندارند. جمع این دو مشکل آن است که رغبتی به نوشتن اصطلاحنامه حقوق در بخش آیین دادرسی مدنی نباشد. در این پژوهش اصطلاحنامه آیین دادرسی مدنی ایران براساس قانون آیین دادرسی مدنی دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۹ طراحی و تدوین شده است.

روش پژوهش

برای سازماندهی این اصطلاحنامه از نرم‌افزار «تزاروس بیلدر» بهره‌برداری شد. منابع و نوشته‌های گوناگونی برای استخراج واژگان و اصطلاح‌ها مطالعه شد و با ابزار فیش‌برداری، همه واژگان و اصطلاح‌ها در نرم‌افزار «تزاروس بیلدر» سازماندهی شدند.

یافته‌ها

این اصطلاحنامه دربردارنده ۲۳۱۱ اصطلاح مرجح و ۱۵۰ اصطلاح وابسته، ۲۲۸۰ اصطلاح غیرمرجح، و ۵۹ یادداشت دامنه است. شمار ۱۲۲ مورد از این اصطلاح‌ها در سطح نخست، ۱۲۲۹ مورد در سطح دوم، ۶۹۱ مورد در سطح سوم، ۲۱۳ مورد در سطح چهارم، ۳۳ مورد در سطح پنجم، نه مورد در سطح ششم، و سه مورد در سطح هفتم هستند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

سازماندهی و نمایه‌سازی کارآمد آثار از زیرساخت‌ها و الزامات کاوش دقیق هستند. به‌ویژه امروزه با پیشرفت نظام‌های اطلاعاتی گوناگون، انفجار اطلاعات، و بحث از جست‌وجوی معنایی نیاز به سازماندهی و نمایه‌سازی دقیق بیشتر شده است. اصطلاحنامه‌ها از کلیدی‌ترین ابزار سازماندهی و نمایه‌سازی آثار هستند و بدون آنها دستیابی به کاوش دقیق شدنی نیست. پژوهشگران، طراحان بانک‌های اطلاعات، نمایه‌سازان، و نهادهای در پیوند با گردآوری و سازماندهی آثار می‌توانند از اصطلاحنامه‌مدون در این طرح بهره‌برداری کنند.